

baas in eigen school en klas

16/08/2009 | Marcel Schmeier M SEN | www.onderwijsgek.nl

Er is een enorme behoefte onder leerkrachten om goed les te geven, maar ik spreek veel collega's die door de dikke handleidingen, de vele materialen en de ondoorzichtige theorieën van allerlei onderwijsvernieuwers door de bomen het bos niet meer zien.

Adaptief onderwijs wordt vaak uitgelegd als onderwijs op maat, onderwijs aangepast op het individuele kind. Er worden vele individuele en groepshandelingsplannen geschreven. Overal worden werkplekken ingericht en er worden groepjes gemaakt. Toch blijven de resultaten veelal uit.

De verklaring hiervoor is dat de instructie zodanig versnipperd wordt dat er te weinig instructietijd overblijft. En juist instructie is een kernelement van goed onderwijs.

Instructie is het meest onderschatte onderwijsonderdeel van de afgelopen jaren. Zelfstandig werken en zelfontdekkend leren worden gepresenteerd als modern en doeltreffend. Niets is echter minder waar. Ze zijn enkel bedacht om tijd te creëren voor de leerkracht om met individuele leerlingen of kleine groepjes te kunnen werken. Dat is echter helemaal niet nodig als er gekozen wordt voor het directe instructiemodel met [convergente differentiatie](#).

Het is namelijk veel effectiever om minimumdoelen te formuleren voor de groep als geheel en na een klassikale instructie de sterke leerlingen zelfstandig te laten verwerken, zodat er extra tijd is om verder te oefenen met de gemiddelde en zwakke leerlingen. Dit kan nogmaals herhaald worden door de gemiddelde leerlingen zelfstandig te laten verwerken en nogmaals instructie te geven aan de zwakke groep.

Door het formuleren van doelen voor de groep als geheel worden er hoge eisen en verwachtingen gesteld, een kenmerk van effectief onderwijs. De leerkracht handelt preventief, uitval wordt voorkomen. Met deze vorm van differentiatie wordt de instructietijd vergroot en dat heeft een positief effect op de leerprestaties van de leerlingen. Het is simpel en doeltreffend.

Vaak wordt deze werkwijze echter uitgelegd als klassikaal onderwijs en daarmee als onderwets en ineffectief. Het tegendeel is echter waar. Het directe instructiemodel is een bewezen effectief onderwijsmodel dat uitgaat van een aantal fasen:

“Hoge eisen en verwachtingen zijn een kenmerk van effectief onderwijs.”

I. Het creëren van condities voor het leren van de leerlingen, waarbij aan de orde komt:

- terugblik op de vorige les;
- wat weten de leerlingen al over het onderwerp;
- de aandacht richten op wat er in de les aan de orde zal komen;
- het aangeven van het doel van de les.

Ook kan in deze fase aandacht aan gemaakt huiswerk worden besteed.

II. Het geven van instructie, waarbij de nieuwe informatie wordt aangeboden en waar mogelijk deze door de leraar wordt voorgedaan.

III. De leraar gaat na of II – de instructie - begrepen is.

IV. Het onder begeleiding van de leraar toepassen van het geleerde.

V. De leerlingen gaan het geleerde zelfstandig toepassen en hebben daarbij weinig of geen interactie

met de leerkracht. In deze fase kan de leraar aan enkele leerlingen die moeite hadden met bijvoorbeeld de aangeboden materie *verlengde instructie* geven.

VI. Op het einde van de les *wordt stilgestaan bij wat er geleerd is* en wat er tijdens *de volgende les* aan de orde zal komen.

Het model van directe instructie is gebaseerd op het feit dat er het meest gemakkelijk geleerd wordt door de leerstof stap voor stap uit te leggen. Nieuwe kennis en vaardigheden worden geplaatst bovenop eerder opgedane kennis en vaardigheden. Zo wordt er gebouwd aan een stevige kennisbasis. De leerkracht staat centraal in het instructieproces.

Het vraagt van de leerkracht inzicht in de leerlijnen en de leerontwikkeling van kinderen. De leerkracht gebruikt de methode als een middel en zoekt zinvolle opdrachten bij elkaar. Hiervoor is kennis en durf vereist.

Uit de vele reacties die ik mag ontvangen, weet ik dat deze behoefte enorm leeft onder leerkrachten. Eindelijk weer gezien worden als de spil van het onderwijs, in plaats als uitvoerder van de lesmethodes en van de ongefundeerde vernieuwingsdrang van bestuurders en onderwijskundigen. Baas in eigen school en klas en goed onderwijs door kundige leerkrachten is het motto dan ook voor alle onderwijsgekkers!